

प्रेष विज्ञप्ति

आज मिति २०७७ असोज १२ गते अपरान्ह २ बजे प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेशले बागमती प्रदेशका माननीय प्रदेश प्रमुख श्री विष्णु प्रसाद प्रसाई समक्ष आयोगको प्रथम वार्षिक प्रतिवेदन २०७६।०७७ पेश गरेको छ। प्रदेश लोक सेवा आयोग ऐन, २०७६ को दफा ११२ बमोजिम आयोगको गठन भएको मिति २०७६ मङ्सिर २ गते देखि २०७७ आषाढ ३१ गते सम्म आयोगले सम्पादन गरेका काम कारबाहीहरू यस प्रतिवेदनमा समेटिएका छन्।

प्रतिवेदनमा आयोगको गठन र कार्य क्षेत्र, कार्यसम्पादन हुँदा अवलम्बन गरिने सिद्धान्तहरू प्रशासनिक तथा वित्तीय स्थिति, परीक्षण प्रविधि, शैक्षिक योग्यता र पाठ्यक्रम, आयोगबाट सम्पादन भएका कामहरू, परामर्श र उजुरी सम्बन्धी काम, आयोगले कार्य सम्पादन गर्दा आइपरेका कठिनाइ तथा आयोगका तर्फबाट सुझावहरू प्रस्तुत गरिएको छ। प्रतिवेदनमा समेटिएका मुख्य मुख्य कुराहरू तल उल्लेख गरिएका छन्:

१. आयोगको गठन

प्रदेश निजामती सेवा, प्रदेश अन्य सरकारी सेवा, स्थानीय सरकारी सेवा, प्रदेश प्रहरी सेवा, प्रदेश अनुसन्धान ब्युरो, प्रदेश सङ्गठित संस्थाको सेवा तथा स्थानीय तहको सङ्गठित संस्थाको सेवाको पदमा उपयुक्त उम्मेदवारहरूको छनौटमा स्वच्छता तथा निष्पक्षता कायम गरी योग्यता प्रणालीलाई प्रवर्द्धन गर्दै सार्वजनिक प्रशासनलाई सक्षम, सुदृढ र सेवामुखी बनाउने प्रमुख जिम्मेवारी आयोगको काँधमा छ। नेपालको संविधानको धारा २४४ को उपधारा (१) मा प्रत्येक प्रदेशमा प्रदेश लोक सेवा आयोग रहने भन्ने व्यवस्था भए बमोजिम प्रदेश लोक सेवा आयोग ऐन, २०७६ को दफा (४) बमोजिम २०७६ साल मङ्सिर २ गते अध्यक्षको नियुक्तिसँगै प्रदेश लोक सेवा आयोगको गठन भएको हो। मिति २०७६ साल माघ ६ गते २ जना सदस्यहरूको नियुक्तिसँगै आयोगले पूर्णता पाएको हो।

२. आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार

प्रदेश लोक सेवा आयोग ऐन, २०७६ को दफा १० मा व्यवस्था भए बमोजिम आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार निम्न अनुसार रहेको छ:

(१) प्रदेश निजामती सेवा, प्रदेश अन्य सरकारी सेवा, प्रदेश सङ्गठित संस्थाको सेवा, स्थानीय सरकारी सेवा वा स्थानीय तहको सङ्गठित संस्थाको सेवाको पदमा नियुक्तिका लागि उपयुक्त उम्मेदवार छनौट गर्न परीक्षा सञ्चालन गर्नु आयोगको कर्तव्य हुनेछ।

(२) प्रदेश प्रहरी सेवा र प्रदेश अनुसन्धान ब्युरोको पदपूर्तिका लागि लिइने लिखित परीक्षा आयोगले सञ्चालन गर्नेछ।

(३) प्रदेश निजामती सेवा, प्रदेश अन्य सरकारी सेवा, प्रदेश सङ्गठित संस्थाको सेवा, स्थानीय सरकारी सेवा वा स्थानीय तहको सङ्गठित संस्थाको सेवामा स्थायी नियुक्ति गर्दा आयोगको परामर्श लिनु पर्नेछ।

(४) प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहबाट निवृत्तिभरण पाउने पदमा आयोगको परामर्श विना स्थायी नियुक्ति गरिने छैन।

(५) देहायका विषयमा आयोगको परामर्श लिनु पर्नेछः-

(क) प्रदेश निजामती सेवा, प्रदेश अन्य सरकारी सेवाको पद र स्थानीय सरकारी सेवाको पदमा छ महिनाभन्दा बढी समयका लागि नियुक्ति गर्दा उम्मेदवारको उपयुक्तताको विषयमा,

(ख) प्रदेश निजामती सेवा, प्रदेश अन्य सरकारी सेवा, प्रदेश सङ्गठित संस्थाको सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा तथा स्थानीय तहको सङ्गठित संस्थाको सेवाको पदमा कर्मचारीको सेवा, सर्त सम्बन्धी कानूनको विषयमा,

(ग) प्रदेश निजामती सेवा, प्रदेश अन्य सरकारी सेवा, प्रदेश सङ्गठित संस्थाको सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा तथा स्थानीय तहको सङ्गठित संस्थाको सेवाको पदमा नियुक्ति, बढुवा र विभागीय कारबाही गर्दा अपनाउनु पर्ने सिद्धान्तको विषयमा,

(घ) प्रदेश प्रहरी सेवा र प्रदेश अनुसन्धान ब्युरोको पदमा नियुक्ति तथा बढुवा गर्दा अपनाउनु पर्ने सिद्धान्तको विषयमा,

(ङ) कुनै एक प्रकारको प्रदेश निजामती सेवा वा स्थानीय सरकारी सेवाको पदबाट अर्को प्रकारको प्रदेश निजामती सेवा वा स्थानीय सरकारी सेवाको पदमा वा प्रदेश अन्य सरकारी सेवाबाट प्रदेश निजामती सेवा वा स्थानीय सरकारी सेवाको पदमा सरुवा वा बढुवा गर्दा वा सेवा परिवर्तन वा स्थानान्तरण गर्दा उम्मेदवारको उपयुक्तताको विषयमा,

(च) आयोगको परामर्श लिनु नपर्ने अवस्थाको पदमा बहाल रहेको कर्मचारीलाई आयोगको परामर्श लिनुपर्ने अवस्थाको पदमा स्थायी सरुवा वा बढुवा गर्ने विषयमा,

(छ) प्रदेश निजामती सेवा, प्रदेश अन्य सरकारी सेवा वा स्थानीय सरकारी सेवाको कर्मचारीलाई दिइने विभागीय सजायको विषयमा, लगायतका विषयहरू पर्दछन्।

३. आयोगबाट कार्यसम्पादन हुँदा अवलम्बन गरिने सिद्धान्तहरू

आयोगले योग्यताको सिद्धान्त, गोपनीयताको सिद्धान्त, स्वच्छताको सिद्धान्त, निष्पक्षताको सिद्धान्त, समावेशीताको सिद्धान्त, समान अवसरको सिद्धान्त, द्विअन्ध सिद्धान्त, परिचय-शून्यताको सिद्धान्त र असंलग्नताको सिद्धान्तलाई आफ्नो प्रमुख कार्य सम्पादनको सिद्धान्तको रूपमा अपनाउने गरिन्छ।

४. निरीक्षण

संविधान, ऐन, नियमावली र प्रचलित कानून तथा आयोगले समय समयमा तोकेको कार्यविधि र सर्त बमोजिम नियुक्ति, बढुवा र विभागीय कारबाही भएको छ, छैन भन्ने सम्बन्धमा आयोगले प्रदेश सरकारका विभिन्न मन्त्रालय, विभाग, निर्देशनालय र कार्यालय, स्थानीय तह, प्रदेश अन्य सरकारी सेवा सञ्चालन गर्ने निकाय, प्रदेश सङ्गठित संस्था र स्थानीय तहको सङ्गठित संस्थाको निरीक्षण गर्नु पर्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ।

५. आयोगबाट सम्पादन भएका कामहरू

- आयोग सम्बन्धी नियम/ कानून अन्तर्गत प्रदेश लोक सेवा आयोग नियमावली, २०७६, प्रदेश लोक सेवा आयोग पारिश्रमिक दररेट, २०७६, प्रदेश लोक सेवा आयोगका पदाधिकारी, कर्मचारी तथा दक्षविज्ञहरूको आचारसंहिता, २०७६, र प्रदेश लोक सेवा आयोगको बैठक सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि २०७६ निर्माण भएका छन्।
- आन्तरिक व्यवस्थापन अन्तर्गत आयोगको अस्थायी सङ्गठन संरचना बमोजिम सबै शाखा महाशाखाहरूको कार्य विवरण तयार गरिएको, आयोगको बारेमा जानकारी दिने हेतुले spsc.bagamati.gov.np वेबसाइट सञ्चालन गरिएको र दक्षविज्ञहरूको रोष्टर तयार गर्ने कार्य प्रारम्भ भई दक्ष विज्ञ मनोनयन फाराम सङ्कलन भइरहेको छ।

६. ऐतिहासिक कार्यक्रम

मिति २०७६ साल मङ्सिर २ गते माननीय प्रदेश प्रमुख श्री विष्णु प्रसाद प्रसाईंसमक्ष प्रदेश लोक सेवा आयोग ऐन २०७६ को दफा ४ को उपदफा (३) बमोजिम आयोगका अध्यक्ष श्री सुरेश मान श्रेष्ठले प्रदेश प्रमुखको कार्यालयमा एक समारोह बीच शपथ ग्रहण गर्नुभई प्रदेश लोक सेवा आयोग बागमती प्रदेशको प्रथम अध्यक्ष बन्नु भएको र संघीयता कार्यान्वयनमा आवश्यक पर्ने कर्मचारी पदपूर्ति सम्बन्धमा बागमती प्रदेशको प्रदेश लोक सेवा आयोगको गठन एउटा ऐतिहासिक कार्यक्रम भएको छ।

मिति २०७६ साल माघ ६ गते आयोगका अध्यक्ष श्री सुरेश मान श्रेष्ठसमक्ष माननीय प्रदेश प्रमुख श्री विष्णु प्रसाद प्रसाईंको समुपस्थितिमा आयोगका सदस्य श्री सुदर्शन प्रसाद ढकाल र

सदस्य श्री शर्मिला नेउपानेले प्रदेश प्रमुखको कार्यालयमा एक समाहरोह बीच शपथ ग्रहण गर्नुभएको थियो।

७. अन्तर प्रदेश लोक सेवा आयोग प्रथम कार्यशाला गोष्ठी २०७६:

सबै प्रदेशका आयोगहरूबाट सम्पादन हुने कार्यमा एकरूपता ल्याउन, अन्तर प्रदेश सहकार्य र अनुभव आदान प्रदान गर्न तथा आयोगहरूको अन्य कानूनी तथा व्यवस्थापकीय पक्षमा साझा अवधारणा निर्माण गरी अगाडि बढ्न माननीय मुख्य मन्त्री श्री डोर मणि पौडेलसँगको परामर्शमा यस आयोगको अग्रक्रियाशिलतामा २०७६।११।१४ र १५ गते हेटौंडामा अन्तर प्रदेश लोक सेवा आयोग प्रथम कार्यशाला गोष्ठी २०७६ सम्पन्न भयो। गोष्ठीमा प्रदेश लोक सेवा आयोग प्रदेश नं. १, प्रदेश नं. २, प्रदेश नं. ५ र बागमती प्रदेशका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरू, प्रदेश लोक सेवा आयोग गण्डकीका निमित्त सचिव, कर्णाली प्रदेशका आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयका सचिवको सहभागिता रहेको थियो। गोष्ठीले अन्तर प्रदेश लोक सेवा आयोग हेटौंडा साझा अवधारणा तथा प्रतिबद्धता पत्र, २०७६ जारी गरेको थियो।

८. सेवा सर्त सम्बन्धी कानूनका विषयमा परामर्श

प्रदेश प्रहरी सेवा विधेयक र करार सेवा नियमावली, २०७६ को मस्यौदा उपर परामर्श प्रदान गरिएको।

९. आयोगले जिम्मेवारी निर्वाहमा देखेका कठिनाइहरू

- सरकारी सेवा र अन्य सेवाका कर्मचारीलाई सङ्ग, प्रदेश र स्थानीय तहको सेवामा समायोजन गर्ने सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न सङ्घीय संसदले कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७५ बनाएको र उक्त ऐनको दफा १२ बमोजिम प्रदेश लोक सेवा आयोगले प्रदेश र स्थानीय तहको स्वीकृत दरबन्दी भित्रका अत्यावश्यक रिक्त पदमा पदपूर्ति गर्नु पर्ने कुराको स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ।
- त्यसैको आधारमा नेपाल सरकार (मन्त्रपरिषद्) को मिति २०७६/२/६ को निर्णय अनुसार प्रदेश लोक सेवा आयोग गठन नभएको अवस्थामा लोक सेवा आयोगले मिति २०७६/२/१५ मा सूचना नं. ५२९/०७५-७६ र ५३०/०७५-७६ जारी गरी विभिन्न स्थानीय तहहरूमा रिक्त अधिकृत छैठौं, सहायक पाचौं र चौथो तहका ९,१६१ (नौ हजार एक सय एकसठ्ठी) पदमा लोक सेवा आयोगबाट स्थायी पदपूर्ति गरिसकेको स्थिति रहेको छ।
- यसरी स्पष्ट कानूनी आधार हुँदाहुँदै पनि स्वीकृत रिक्त स्थायी दरबन्दीहरू पदपूर्तिका लागि प्रदेश सरकार र स्थानीय तहहरूबाट माग भई नआएको अवस्था छ। यस विषयमा धेरै पटक छलफल भई पत्राचार हुँदा समेत स्थायी पदपूर्तिका लागि प्रदेश

(Handwritten signature)

सरकार सहमत हुन नसक्दा प्रदेश लोक सेवा आयोगले विज्ञापन प्रकाशित गर्न सकेको छैन। यसरी लामो अवधिसम्म रिक्त पदहरूमा स्थायी पदपूर्तिमा चासो नदिनु गम्भीर विषय बन्न पुगेको छ। जसबाट प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको काम कारबाहीमा प्रत्यक्ष असर परी जनताले पाउनु पर्ने सेवा र काम कारबाहीमा नकारात्मक सन्देश गइरहेको छ।

१०. सुझावहरू:

१. कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७५ को दफा १२ अनुसार सम्बन्धित प्रदेश वा स्थानीय तहले प्रदेश लोक सेवा आयोगमा पदपूर्तिको लागि अनुरोध गरी पठाउनु पर्ने भन्ने स्पष्ट व्यवस्थालाई प्रदेश सरकार र स्थानीय तहहरूले अनुसरण गरी पदपूर्तिको कार्य तत्काल अघि बढाउनु पर्ने।
२. यसरी पदपूर्तिको लागि माग भई आएमा कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७५ को दफा १२ को उपदफा (२) बमोजिम प्रदेश लोक सेवा आयोगले "सम्बन्धित प्रदेश वा स्थानीय तहको सेवाको कानून नबनेसम्म निजामती सेवा सम्बन्धी प्रचलित कानूनको व्यवस्था बमोजिम पदसङ्ख्या निर्धारण गरी पदपूर्ति गरिनेछ।" भन्ने स्पष्ट व्यवस्था भएको हुँदा सो बमोजिम गर्ने।
३. कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७५ को दफा १५ सेवाका सर्त र सुरक्षा सम्बन्धी मापदण्डको उपदफा २ अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका कर्मचारीको सेवा, सर्त र सुरक्षा सम्बन्धी कानून नबनेसम्मको लागि समायोजन हुनु पूर्वको सेवाका सर्त र सुविधा बमोजिम नै हुने स्पष्ट व्यवस्थालाई उपयोग गर्नु पर्ने।
४. कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७५ को दफा १२ को व्यवस्था बमोजिम प्रदेश लोक सेवा आयोग गठन भइनसकेको कारणले गर्दा लोक सेवा आयोग (संघ) ले करिब १६ महिना अगाडि नै सूचना निकाली विभिन्न स्थानीय तहहरूमा रिक्त अधिकृत छैठौँ, सहायक पाचौँ र चौथो तहका ९,१६१ (नौ हजार एक सय एकसठ्ठी) पदमा पदपूर्ति गरिसकेको हुँदा प्रदेश सरकार र स्थानीय तहलाई अत्यावश्यक सेवाका लागि आवश्यक पर्ने कर्मचारीहरू निर्दिष्ट गरी पदपूर्ति गर्न आयोगमा माग गरी पठाउनु पर्ने।
५. प्रदेश निजामती सेवा ऐन तथा नियमावली र स्थानीय तह कर्मचारी व्यवस्थापन सम्बन्धी कानूनहरू तर्जुमा गर्ने काम यथाशक्य चाँडो सम्पन्न गर्न प्रदेश सरकारको ध्यानाकर्षण हुनु पर्ने।
६. प्रदेश लोक सेवा आयोग ऐन, २०७६ बमोजिम आयोगले प्रदान गरेको परामर्शको सबै सरोकारवाला निकायहरूले पालना गर्नुपर्ने।

७. प्रदेश सरकार र सबै स्थानीय तहहरूले ६ महिनाभन्दा बढी अवधिको लागि अस्थायी पदपूर्ति गर्दा प्रदेश लोक सेवा आयोग ऐन, २०७६ बमोजिम आयोगको परामर्श लिनुपर्ने व्यवस्थालाई कडाइका साथ पालना गर्नु पर्ने।
८. नेपाल सरकारले २०७६ वैशाख १६ गते निर्धारण गरेको मर्यादाक्रम अनुसार लोक सेवा आयोगका अध्यक्षको मर्यादाक्रम नेपाल सरकारका मुख्य सचिवको मर्यादाक्रम भन्दा माथि राखिएको छ भने प्रदेश लोक सेवा आयोगका अध्यक्षको मर्यादाक्रम नेपाल सरकारको सचिव (राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणी) भन्दा तल राखिएको छ। नेपाल सरकारको सचिव (राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणी) को पदमा निवृत्त भइसकेको व्यक्तित्वलाई प्रदेश लोक सेवा आयोगका अध्यक्षको पदमा नियुक्ति गरी मर्यादाक्रममा प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक सरहको मर्यादाक्रममा राखेको अवस्था अमिल्दो देखिएको। तसर्थ सबै संवैधानिक निकायहरूका प्रमुख आयुक्त, अध्यक्ष, आयुक्त र सदस्यको भन्दा माथिल्लो शैक्षिक योग्यता निर्धारण भएको प्रदेश लोक सेवा आयोगका अध्यक्ष र सदस्यहरूको मर्यादाक्रमलाई योग्यता, नियुक्ति प्रक्रिया, प्रतिष्ठा तथा जिम्मेवारीको दृष्टिकोणले उक्त मर्यादाक्रम १५ मा नभई मर्यादाक्रम १२ मा संवैधानिक निकायका सदस्य तथा आयुक्तको पछि लगत्तै हुने गरी यसमा परिमार्जन गर्नु पर्ने।

